

Lectura Fàcil

Guia per entendre les noves lleis sobre capacitat jurídica

~~Incapacitació, tutela, curatela~~

Assistència, suports per decidir

ÍNDEX

	Pàgina
Introducció	4
Principals canvis a Catalunya	5
Preguntes i respostes	7
1. A partir d'ara, què passa quan una persona necessita suports per prendre decisions?	7
2. La persona pot nomenar l'assistent a través d'un notari?	9
3. Què passa si l'escriptura pública ja no serveix?	10
4. Què passa si la persona amb discapacitat tria un assistent amb males intencions?	10
5. La persona amb discapacitat pot canviar l'escriptura notarial?	11
6. La persona pot nomenar l'assistent a través d'un jutge?	11
7. La persona ha de contractar un advocat?	12
8. La persona pot demanar advocat gratuït?	12
9. La família pot participar en un procés de jurisdicció voluntària?	13
10. Què passa si la família o el fiscal està en contra de la decisió de la persona?	13
11. Què passa si una persona necessita suports però no pot expressar la seva voluntat?	14

ÍNDEX

Pàgina

12. La família ha de contractar un advocat per iniciar un procés de jurisdicció voluntària?	15
13. La família pot demanar un advocat gratuït?	15
14. La voluntat de la persona amb discapacitat es respecta sempre?.....	15
15. Cada quant es revisen les mesures de suport?.....	16
16. Què passa si la persona fa un acte jurídic sense el suport de l'assistent?	16
17. Què passa si l'assistent ho fa malament?	17
18. Qui pot ser assistent?.....	17
19. L'assistent ha de donar explicacions davant el jutge?	18
20. Per què ja no existeix la pàtria potestat prorrogada?.....	18
21. Què passa amb les persones sota tutela, curatela o pàtria potestat prorrogada?	19
22. Què cal fer per revisar una tutela, curatela o pàtria postestat prorrogada?	20
23. Què passa amb les tuteles fins que arriba la revisió?	20
24. Què passa amb les assistències antigues?.....	21
25. Què passa amb els judicis en marxa?	21
26. Aquests canvis en les lleis són definitius?	22

INTRODUCCIÓ

Els parlaments d'Espanya i de Catalunya han aprovat l'any 2021 2 lleis molt importants per a les persones amb discapacitat.

- **Llei 8/2021**, del Congrés de Diputats.
Reforma diverses lleis perquè les persones amb discapacitat puguin exercir la seva capacitat jurídica.
- **Decret Llei 19/2021**, Parlament de Catalunya.
Adapta el **Codi civil** català i elimina les tuteles, curateles i la pàtria potestat prorrogada per a majors d'edat.

Els parlaments han aprovat aquestes lleis per complir amb la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat de Nacions Unides.

La Convenció obliga als països a:

- Eliminar els processos d'incapacitació judicial.
- Donar suports a les persones perquè puguin exercir les seves voluntats.

A continuació, t'ajudarem a entendre les noves lleis a través d'un resum dels canvis i d'un apartat de preguntes i respostes.

Codi Civil

El Codi Civil recull les normes relacionades amb les famílies, els contractes, o les herències.

PRINCIPALS CANVIS A CATALUNYA

**Aquests canvis funcionen
des del 3 de setembre de 2021.**

1. Abans, el jutge nomenava un tutor que decidia en nom de la persona amb discapacitat. Ara, la persona decideix quins suports vol tenir i el jutge respecta la voluntat de la persona. El jutge només intervé si la persona no pot expressar què vol.
2. Abans, existien diferents figures de protecció: tutela (tutor), curatela (curador) i pàtria potestat prorrogada (pare). Ara, aquestes figures de protecció ja NO existeixen i només existeix una figura de protecció que es diu assistència (assistent).

ALERTA! NO heu de confondre aquest tipus d'assistent amb altres tipus d'assistent. Per exemple:

- Assistent personal: dona suport en la higiene i les tasques domèstiques.
- Assistent social: dona ajudes de serveis socials.

3. Abans, només podies demanar un assistent a través d'un judici. Ara, també pots demanar un assistent a través d'un notari.

4. Desapareixen els judicis d'incapacitació o modificació de la capacitat.
Ara, els judicis es diuen "provisió de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat jurídica de les persones amb discapacitat".

5. Molts judicis es simplifiquen.
Quan tothom està d'acord, es pot fer un judici especial anomenat "procediment de jurisdicció voluntària".
Un procediment de jurisdicció voluntària és més ràpid i fàcil que un judici estàndard.
Només caldrà fer un judici estàndard quan hi ha conflicte i el jutge ha de decidir qui té raó.

6. La persona amb discapacitat pot contractar professionals perquè adaptin la informació a Lectura Fàcil o li donin suport per comunicar-se.
El cost l'ha de pagar la persona amb discapacitat.

7. El jutge revisarà cada 3 a 6 anys les mesures de suport de la persona.

PREGUNTES I RESPOSTES

1. A partir d'ara, què passa quan una persona necessita suports per prendre decisions?

Hi ha 3 situacions diferents segons el nivell d'autonomia de la persona.

Situació A (major autonomia).

Persones que poden decidir soles a través de suports informals. Per exemple, consells d'amics o familiars. En aquest cas, NO necessiten assistent.

Situació B.

Persones que necessiten suport i SÍ poden expressar la seva voluntat. En aquest cas, la persona pot triar un assistent que l'ajudi a prendre algunes decisions.

La pròpia persona decideix:

- quan necessita ajuda i quan no.
- qui és l'assistent.
- com controlar l'assistent per evitar abusos.

La persona pot nomenar l'assistent de 2 maneres:

- anar al notari i fer una **escriptura pública**.
- anar al jutjat més proper a casa seva i demanar un procediment de jurisdicció voluntària.

Escriptura pública

És un document públic que signem davant d'un notari per demostrar alguna cosa.

Situació C (menor autonomia).

Persones que necessiten suport i NO poden expressar la seva voluntat.

En aquest cas, un familiar pot demanar al jutge convertir-se en l'assistent de la persona.

Es podrà fer un procés ràpid de jurisdicció voluntària quan:

- l'assistent és un familiar proper: espòs o parella de fet, fills, pares o germans.
- La persona amb discapacitat i el **fiscal** també hi estan d'acord.

Fiscal

És un funcionari que s'encarrega de protegir les persones vulnerables en els judicis.

2. La persona pot nomenar l'assistent a través d'un notari?

SÍ. Ha de seguir 4 passos:

1. Triar un **notari** que li agradi.

Pot trobar-lo:

- Amb el consell d'amics o familiars.
- A la pàgina web del Consejo del Notariado
<https://www.notariado.org/portal>

2. Escriure el pla de suports

amb l'ajuda del notari. Ha de concretar:

- en quins actes necessita suport.
- qui vol que li doni aquest suport.
- com vol rebre el suport.
- mesures de control per evitar abusos.
- cada quant vol revisar els seus suports.

3. El notari inscriurà el pla de suports

com a escriptura pública en 2 registres:

- **Registre civil.**
- Registre de nomenaments no testamentaris de suports a la capacitat jurídica.

4. Si el notari sospita que la persona

no entén el que signa,

el notari pot cancel·lar el procés.

En aquest cas, la persona haurà d'anar al jutge per demanar assistent.

Notari

És un professional que assegura que un document compleix amb la llei. Més informació en lectura fàcil sobre els notaris:
<https://bit.ly/3pKf8Ds>

Registre civil

Institució pública encarregada d'anotar naixements, morts o matrimonis, entre altres coses.

3. Què passa si l'escriptura pública ja no serveix?

A vegades, caldrà canviar l'escriptura pública del notari perquè ja no és útil.

SITUACIÓ A. La persona manté les capacitats.

La persona torna al notari i fa una nova escriptura pública.

SITUACIÓ B. La situació ha empitjorat i la persona ja no pot decidir moltes coses.

En aquest cas, l'assistent, el fiscal o la família propera poden demanar canvis al jutge. Quan tothom hi està d'acord, poden fer un procediment ràpid de jurisdicció voluntària.

Quan algú hi està en contra, caldrà anar a un judici estàndard, que és més llarg i complex. En aquest cas, serà el jutge qui decidirà què és el millor per a la persona.

4. Què passa si la persona amb discapacitat tria un assistent amb males intencions?

Normalment, el jutge nomena l'assistent escollit per la persona amb discapacitat. Només hi ha una excepció: quan el jutge descobreix que l'assistent escollit vulnera drets. Llavors el jutge tria un altre assistent.

5. La persona amb discapacitat pot canviar l'escriptura notarial?

Sí, i ho pot fer sempre que vulgui.
Només cal que vagi de nou al notari i escrigui una nova escriptura pública.
La nova escriptura pública corregeix i completa l'escriptura anterior.

Si la persona ha oblidat el contingut de les escriptures anteriors, sempre pot anar al Registre Civil i demanar una còpia de les escriptures.

6. La persona pot nomenar l'assistent a través d'un jutge?

Sí. Ha de seguir 3 passos.

1. Anar al jutjat més proper i presentar:

- Sol·licitud d'assistència.
- Documents que demostrin que necessita suport.
Per exemple, el certificat de discapacitat.
- Un informe mèdic i un **informe social** que expliquin quins suports li convenen més.

Quan la família i el fiscal estan d'acord, el jutge obre un procés de jurisdicció voluntària. Aquest tipus de procés és més fàcil i ràpid que un judici estàndard.

Informe social
És un informe que redacta un treballador social. Per exemple, de Serveis Socials.

2. El jutge escriu una resolució judicial que respecta la voluntat de la persona. Inclou:
 - nom de l'assistent.
 - quins suports concrets rebrà en l'àmbit personal.
 - quins suports concrets rebrà en l'àmbit dels diners.
 - cada quant caldrà revisar els suports.
3. La persona inscriu el nom de l'assistent al Registre civil.

7. La persona ha de contractar un advocat?

A) Procés de jurisdicció voluntària (quan tothom està d'acord).

NO és obligatori. SÍ és recomanable.
L'advocat pot ajudar la persona a dissenyar bé el seu pla de suports.

B) Judici estàndard o contenciós (quan hi ha conflictes).

SÍ és obligatori.

Defensor judicial

És una persona que protegeix la persona amb discapacitat només en moments puntuals. El nomena el secretari judicial.

8. La persona pot demanar advocat gratuït?

A) Procés de jurisdicció voluntària

NO. Només hi ha una excepció:
si necessita un defensor judicial.

B) Judici estàndard o contenciós

SÍ. La persona ha de tenir pocs ingressos.
Més informació aquí: <https://bit.ly/3EYghxX>

9. La família pot participar en un procés de jurisdicció voluntària?

Normalment, SÍ.

Ha de seguir aquests passos:

1. La persona amb discapacitat envia una sol·licitud d'assistent al jutge.
2. El jutge convoca la persona amb discapacitat, el fiscal, l'espòs o parella de fet, els fills, els pares i els germans. Aquestes persones poden informar i presentar proves que demostrin la voluntat de la persona amb discapacitat.
3. Hi ha una excepció. La persona amb discapacitat pot decidir que els familiars no intervinguin per preservar la seva intimitat.

10. Què passa si la família o el fiscal està en contra de la decisió de la persona?

El jutge cancel·la el procés de jurisdicció voluntària i inicia un judici estàndard.

Abans d'iniciar el judici estàndard, el jutge ha d'informar la persona amb discapacitat de possibles alternatives a l'assistent.

Per exemple, ajudes de la família, ajuda de professionals o documents notariaus.

11. Què passa si una persona necessita suports però no pot expressar la seva voluntat?

Poden passar 2 coses:

Situació A. La família demana un assistent.

La **família propera** pot demanar al jutge un procediment de jurisdicció voluntària per nomenar un assistent.

La persona amb discapacitat ha d'estar d'acord.

Família propera

Els familiars que poden demanar l'assistent de manera voluntària són l'espòs o parella de fet, els fills, els pares o els germans.

Situació B. El fiscal demana un assistent.

Qualsevol ciutadà pot avisar al fiscal que una persona amb discapacitat està desprotegida i necessita suport. Si el fiscal està d'acord, el fiscal demana al jutge que nomeni un assistent.

En les dues situacions, l'assistent donarà suport a la persona tenint en compte el seu estil de vida i la informació que doni la família.

A vegades, el jutge pot decidir que l'assistent decideixi algunes qüestions en nom de la persona.

El jutge ha de concretar per escrit quines són les qüestions que decidirà l'assistent.

12. La família ha de contractar un advocat per iniciar un procés de jurisdicció voluntària?

NO és obligatori. SÍ és recomanable.
L'advocat pot ajudar la família a planificar bé els suports per evitar conflictes futurs.

13. La família pot demanar un advocat gratuït?

A) Procés de jurisdicció voluntària: NO.

B) Judici estàndard o contenciós: SÍ.

Ha de tenir pocs ingressos.

Més informació aquí: <https://bit.ly/3EYghxX>

14. La voluntat de la persona amb discapacitat es respecta sempre?

Normalment, SÍ. Però hi ha algunes excepcions.
Per exemple, quan la persona amb discapacitat està en risc o té males influències.

En aquest cas, l'assistent, la família o el fiscal poden demanar al jutge que intervingui i afegeixi nous suports per protegir la persona.

Les noves mesures de suport sempre han d'intentar respectar els desitjos de la persona amb discapacitat.

15. Cada quant es revisen les mesures de suport?

El jutge ho deixa per escrit a la resolució judicial. Normalment, és cada 3 anys, i com a màxim, cada 6 anys.

La persona amb discapacitat, l'assistent, el fiscal o els familiars propers poden demanar al jutge revisar els suports sempre que la situació canviï.

16. Què passa si la persona fa un acte jurídic sense el suport de l'assistent?

L'assistent dona suport a la persona amb discapacitat en les qüestions que recull la resolució judicial o l'escriptura notarial.

Quan la persona amb discapacitat decideix sobre aquestes qüestions a esquenes de l'assistent, aquesta decisió pot anul·lar-se.

Per exemple, la persona amb discapacitat necessita el suport de l'assistent per vendre un pis però ven el pis a esquenes de l'assistent. Aquesta venda pot anul·lar-se si es denuncia abans de 4 anys.

Acte jurídic

És un escrit signat per diferents persones que dona uns drets i unes obligacions. Per exemple, pagar un deute, casar-se o comprar un pis.

17. Què passa si l'assistent ho fa malament?

Si l'assistent no respecta els drets de la persona, la persona pot demanar un canvi d'assistent o que l'assistent doni altres suports. Pot fer-ho de 2 maneres.

Situació A. L'assistència s'ha constituït a través del notari.

La persona només ha d'anar de nou al notari i fer una nova escriptura pública.

Situació B. L'assistència s'ha constituït a través d'un jutge.

La persona, l'assistent, la família o el fiscal pot demanar al jutge que canviï el contingut de l'assistència.

18. Qui pot ser assistent?

L'assistent pot ser qualsevol persona.

Hi ha algunes excepcions. Per exemple:

- Persones que han comès delictes, o que han perdut altres assistències.
- Persones que tingui conflictes amb la persona.
- Persones que no poden perquè són grans, estan malaltes, no tenen temps o altres raons.

L'assistent també pot ser una **entitat de suport a l'exercici de la capacitat jurídica**.

Entitat de suport a l'exercici de la capacitat jurídica

Són organitzacions que protegeixen i ajuden persones que necessiten assistència. Abans es deien entitats tutelars.

19. L'assistent ha de donar explicacions davant el jutge?

Sí, sempre que ho indiqui la resolució judicial o l'escriptura pública que nomena l'assistent. L'assistent haurà de demostrar davant el jutge que respecta els drets de la persona amb discapacitat.

20. Per què ja no existeix la pàtria potestat prorrogada?

Les noves lleis prohibeixen la pàtria potestat prorrogada perquè va en contra dels drets de les persones amb discapacitat.

La pàtria potestat prorrogada permetia que els pares decidissin pels seus fills com si fossin menors d'edat tota la vida. A més, els pares no havien de donar explicacions al jutge de les seves actuacions.

A patir d'ara, els pares només podran donar suport als fills si es converteixen en assistents i els fills volen. Això limita el poder dels pares i dona poder a la voluntat dels fills.

21. Què passa amb les persones sota tutela, curatela o pàtria potestat prorrogada?

Durant molts anys, els jutges van modificar la capacitat d'obrar de moltes persones i els va posar una tutela, curatela o pàtria potestat prorrogada.

Ara, les lleis han canviat i les persones recuperen la seva capacitat d'obrar.

- Abans, moltes persones estaven a càrrec de tutors, curadors o pares que decidien per elles.
- A partir d'ara, tindran el suport d'assistents que les ajudaran a prendre les seves pròpies decisions.

Per poder aplicar aquests canvis, el jutge ha de revisar cada cas i adaptar-lo a les noves lleis. Hi ha 2 situacions:

Situació A) Demanen la revisió la persona, el tutor, el curador o els pares.

El jutge ha de fer la revisió en 1 any o menys.

Situació B) Ningú demana la revisió.

El jutge i el fiscal han de fer la **revisió d'ofici** en 3 anys o menys.

Actuar d'ofici

És quan el fiscal o el jutge actuen per iniciativa pròpia, sense esperar que algú posi una denúncia.

22. Què cal fer per revisar una tutela, curatela o pàtria potestat prorrogada?

Primer de tot, recomanem:

- contractar un advocat.
- reflexionar amb la persona quins suports desitja.

Després, cal lliurar al jutge aquests documents:

OBLIGATORI:

- Sol·licitud de revisió.
- Informe mèdic.
- Informe d'un treballador social.

RECOMANABLE:

- Proposta de pla de suport acordat amb la persona.

23. Què passa amb les tuteles fins que arriba la revisió?

La tutela, curatela i pàtria potestat prorrogada segueixen actives fins que el jutge dicta una nova resolució judicial que concreta l'assistència.

Mentrestant, els tutors, curadors o pares han de comportar-se com si fossin assistents i complir sempre que puguin la voluntat de la persona amb discapacitat.

24. Què passa amb les assistències antigues?

El Codi Civil català va incorporar la figura de l'assistent l'any 2010. Entre l'any 2010 i l'any 2021, moltes persones van constituir assistències.

A diferència de la tutela i la curatela, l'assistència no va modificar la capacitat d'obrar de les persones. Per això, els jutges NO estan obligats ara a revisar d'ofici aquestes assistències antigues.

De totes maneres, la persona o l'assistent sempre poden demanar al jutge que revisi l'assistència si creuen que està antiquada. El jutge ha de fer la revisió en màxim 1 any des que es demana la revisió.

25. Què passa amb els judicis en marxa?

Els canvis legals van entrar en funcionament el 3 de setembre. Els judicis en marxa s'han d'adaptar a les noves normes.

Exemple: Uns pares inicien un judici al maig per modificar la capacitat d'obrar del seu fill i prorrogar la seva pàtria potestat. Al setembre, el jutge els avisa que això ja no és possible i adapta el judici per nomenar un assistent que respecti la voluntat del fill.

26. Aquests canvis en les lleis són definitius?

Alguns sí i alguns no.

CANVIS DEFINITIUS

S'eliminen els judicis per incapacitar o modificar la capacitat d'obrar.

CANVIS PROVISIONALS (NO DEFINITIUS)

La llei actual és insuficient perquè diu que les persones amb discapacitat han de decidir però no concreta els suports per fer-ho possible.

La Generalitat ha d'aprovar una nova llei l'any 2022 per detallar millor aquests suports.

Més informació

Telèfon: 93 490 1688

Correu: info@dincat.cat

Pàgina web: www.dincat.cat

dincat Plena
inclusió
Catalunya

Febrer de 2022

Amb el suport de:

 Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials
i Famílies

 Fundación
ONCE

Amb càrrec a l'assignació del 0,7% de l'IRPF